

www.jollibread.com

© Del text: 2016, Gemma Pasqual i Escrivà

© D'aquesta edició:

2017, Santillana Infantil y Juvenil, S. L. i Grup Promotor, S. L.

Carrer de les Ciències, 73 (Districte econòmic Plaça d'Europa)

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 93 230 36 00

ISBN: 978-84-16661-44-2

Dipòsit legal: M-39.276-2015

Printed in Spain

Segona edició: setembre de 2017

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Rosa Marín, Julia Ortega

i Álvaro Recuenco

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

VAMPIRA

SER O NO SER, AQUEST ÉS EL DILEMA

GEMMA
PASQUAL
I ESCRIVÀ

jollibre

*La mare em deia que, essent criatura,
va bressolar-me una dona de Llers.
Suau embruix que en mi encara perdura,
em prenc la vida com si fos en vers.*

*Temo la mort, incisiva cesura;
l'amor em sembla d'inútil esmerç.
Ai, a vegades la vida és molt dura,
ai, a vegades el ritme és advers.*

*L'alexandrí, que té corbes de sina
talment un dors sibil·lí de serpent;
l'hendecasíl·lab, que s'infla i declina*

*massa em són causa de goig i turment.
Els versos ragen a doll, perquè al caire
del cor batega una bruixa cantaire.*

*ENCANTERI (Les bruixes de Llers),
de Carles Fages de Climent*

*Al meu fill; sense ell no hauria estat possible
aquesta novel·la.
I a Bram Stoker, Anne Rice i Shakespeare,
per ser la meva inspiració.*

El barri ha canviat, també la seva gent, i el carrer aquell que dóna entrada al Raval no sembla el mateix. Al bullici del nou segle s'han unit tots els mots de la torre de Babel. Els edificis, les llambordes, la terra que hi ha a sota, tot és amarat de la memòria dels individus que l'han trepitjat, de la gent que els ha habitat. Retornar als orígens potser em permetrà recobrar la meva identitat. Aquella que un dia vaig deixar oblidada entre la calç i la pintura d'un entresòl, en una habitació sense finestres de la casa dels horrors.

Ser o no ser, aquest va ser el dilema del poeta, i la meva gran qüestió. Cabussant-me en la meva llarga memòria, només aconseguixo arribar al carrer de Ponent, 29. A penes recordo qui sóc i em costa reconèixer-me en el nom que m'ha acompanyat des de ben petita: Núria Estruc.

Dissabte, 10 de febrer de 1912
Carrer de Sant Vicenç
(barri del Raval, Barcelona)

Quan jo era petita, Barcelona s'anava ennegrint a mesura que el sol es perdia en l'horitzó. Aquell vespre, el carrer de Sant Vicenç es trobava gairebé a les fosques. Els vacil·lants llums del barri, alimentats pel petroli, projectaven una llum somorta sobre el paviment humit, realçaven les ombres i donaven moviment al misteri de la nit. Eren com fars en una mar negra.

9

La Tereseta anava amb la roba de diumenge, un vestit beix de ratlles marrons molt fines, amb una manteleta blanca de llana encreuada sobre el pit i tocada al cap amb un mocador de color xocolata. Anava calçada amb unes botes poloneses baixetes de color negre que havia estrenat aquell mateix dia i li havien fet una rascada al turmell esquerre. No podia seguir el ritme de la seva mare, l'Anna, que apressava el pas arrossegant-la per la mà. Eren dos quarts de nou de la nit i encara havia de fer el sopar.

La nena s'havia entretingut més del compte en la festa d'aniversari d'una amigueta de l'escola. Molt a prop de casa seva, a tocar de la popular sala de ball La Paloma,

van trobar una veïna. Anava vestida com una obrera, amb una faldilla llarga, un davantal blau fosc i un mocador al cap del mateix color per on li fugien els flocs dels cabells vermells. Es cobria amb un xal de llana negra i calçava uns gruixuts sabatots d'home tacats de fang. Els seus ulls semblaven secs des de feia molt de temps. Estava pàl·lida, es veia cansada, tenia les mans aspres i el dit índex endurit i esquerdat per l'agulla que l'havia acompanyat des de ben petita al taller de costura.

10 —Quin fred que fa! —va dir la dona fregant-se les mans, que protegia amb uns guants de llana verda amb els dits tallats.

—Sí, i a aquestes hores encara en fa més —va respondre amablement la mare de la Tereseta—. Has sortit ara de la feina?

—Sí, cada vegada sortim més tard del taller de costura. Amb tot el que expliquen dels segrestos, a mi em fa por anar sola pel carrer a aquestes hores —li va explicar la veïna.

—Se sap res dels nens desapareguts? —li va preguntar la mare de la Tereseta en veure-la amb un diari obrer a la mà.

—El governador civil, Portela Valladares, diu que és completament fals el rumor que s'està estenent per Barcelona.

—No me'n refio, d'aquest. Quan els gossos lladren, alguna cosa senten.

—A aquest, li importen un rave els nens. La seva obsessió és tancar els diaris obrers.

La Tereseta intentava amollar-se de la mà de la seva mare. Estava avorrida; ja feia molta estona que xerraven. Finalment ho va aconseguir: la mare la va deixar anar pensant que pujaria les escales de tornada cap a casa, on l'esperava el pare.

Però la nena, distreta, es va estimar més contemplar l'aparador il·luminat del que abans era una drogueria i ara una botiga de joguines resplendent de granadura i vidres de colors, presidida per una immensa nina, vestida tota de color rosa, i un cavall de cartó pedra marró amb la crinera blanca. Tota la botiga li semblava una meravella. Enlluernada, els seus ulls estaven clavats en aquell aparador, no podien separar-se'n, quan de sobte va sentir que una mà agafava la seva.

11

—Vine, bonica, vine, que tinc caramels per a tu —li va dir una dona estranya, tota vestida de negre.

La petita, il·lusionada, la va seguir i es va deixar portar un tros. Però, en veure que s'allunyava massa d'on era la seva mare, va deixar anar la maneta i va tractar de tornar.

La dona de negre no va proferir una sola paraula; la va subjectar per la mà amb més força, una mà freda. Caminava a grans passos, no la podia seguir; li feia mal la rascada al turmell que li havien fet les botes poloneses. La nena va mirar a banda i banda i no va veure ningú. El carrer estava totalment desert. La desconeguda avançava amb rapidesa. En passar davant una finestra il·luminada, la nena va fer un gran esforç, es va posar de puntetes i va cridar:

—Auxili!

Massa tard, la desconeguda va desplegar un drap negre de llana amarat amb cloroform i va cobrir per complet la nena, la va agafar en braços per ofegar els seus sanglots i protestes i es va perdre amb la seva presa en les ombres de la nit.

—I la nena? —va preguntar la mare de la Tereseta al marit en pujar a casa seva.

12 No va esperar resposta. Va llançar un crit i va córrer escales avall en cerca de la Tereseta. Però ja no hi havia rastre de la petita. Les entranyes de l'Anna s'esquinçaven en plors. La seva filla havia desaparegut en la nit.

El Carnestoltes del Raval va quedar marcat per la desaparició de la Tereseta Guitart. La cara de la nena estava gravada en la memòria dels barcelonins. La seva foto es publicava en tots els diaris obrers. L'home del sac s'acarnissava a Barcelona, i la Tereseta era per a molts la gota que va fer vessar la mesura. Tenia cinc anys, era filla d'uns immigrants de Figueres i, igual que molts obrers i nens del districte V, s'havia esfumat misteriosament.

Llers (comtat de Besalú), segle XII

En un racó de la memòria guardo un bocí de la història, encara que no viscuda, vital per a comprendre els orígens, saber qui sóc i d'on vinc.

13

Sé que aquella nit era negra, malgrat la lluna plena que lluitava per a no fondre's amb els núvols i planava sobre els foscos turons castigats per la pluja. Els trons retrunyien enmig de la tempesta, bufava amb força la tramuntana del Canigó, udolava un vent fred i aspre.

El comte Estruc es va despertar de cop en sentir un gran estrèpit a la finestra en ogiva, encaixada en el gruixut mur, seguit del trencadís dels vidres que queien a terra. Entre les vidrieres trencades va aparèixer el cap d'un dip, una mena de gos malvat i pelut, coix d'una cama. El comte es va incorporar tan ràpidament com el seu cos vell i cansat li ho va permetre i va desembeinar l'espasa que sempre dormia amb ell. Sobtadament va sentir un estrany i horrible clapoteig a la gola; després es va desplomar, com ferit per un llamp. Aterrit, va descobrir que no podia demanar auxili: cap mot no li sortia de la boca. El dip va retirar els ullals amb celeritat; havia deixat dos

forats enormes. Semblava com si l'horrorosa criatura es-tigués sadollada amb sang. Tocaven les campanes de l'es-glésia de Sant Julià, udolaven els gossos. El comte va sen-tir un mal insuportable. Tot li feia voltes, estava atordit, esmussat de dolor, terror i debilitat. Unes grosses gotes de suor li lliscaven pels cabells. Va mantenir la mirada fixa en la finestra; el dip ja havia desaparegut. Va tractar de moure's, però hi havia una mena d'encanteri sobre ell. El cos se li estava refredant i el cor li havia deixat de bategar.

14 El vent va irrompre a través de la finestra esbocinada i la porta de l'habitació es va tancar de cop; es va tornar a obrir uns instants i, després, es va tancar una altra ve-gada. Les campanes de l'església van guardar silenci i els gossos van emmudir.

Les bruixes de Llers dominaven el vent i les tempes-tes. El cim de la muntanya de Verdera era el seu encla-vament preferit per als aquelarres. Una enorme fogue-ra que feia bullir una caldera irradiava una llum potent i emmarcava les ombres de tres dones.

—La caldera va voltant i així hi anirem tirant: un bu-dell emmetzinat —va dir la dona més gran amb una veu aspra.

I totes tres van dir fent un bisbe:

—Vara per una, vara per dues, vara per tres, vara per quatre, vara per cinc, vara per sis!

—Pell tendra de serp de riu, ull de llangardaix ver-dós, granota, llengua de gos, ala de ratapinyada, llengua d'escurçó esqueixada, fibló d'una serp sense ulls, a dins el brou dóna bulls amb una ala de mussol; vés bullint

dintre el perol, per fer la sopa infernal; vés bullint, olla fatal! —va continuar la dona.

I totes tres van repetir misteriosament:

—Au, treballa, canta i vola; canta, foc, i bull, cassola! Allò bell és lleig i allò lleig és bell. Flota en la boira i un aire espès. Tres per tu, tres per mi, tres per ella. Silenci! L'encís és clos.

I van entrelleçar les mans fent una rotllana.

—Quan ens tornarem a reunir entre llamps i trons?
—va preguntar la bruixa més jove, que havia vingut expressament des de Cadaqués.

—Abans que el sol es pongui —va respondre la bruixa que duia la veu cantant, sabedora que a partir d'aquell instant la nit fosca es tornava molt perillosa.

I totes tres dones es van convertir en uns ocellots negres que es van perdre entre els núvols de la tempesta, mentre l'ombra d'un dip sortia del castell de Llers i es dirigia cap a les muntanyes.

No bufaven bons temps per a aquestes llegendàries bruixes. En una altra època s'haurien comptat per centenars les assistents a l'aquelarre; ara només eren tres. La gran majoria havien mort a la foguera. Les que havien sobreviscut es refugiaven en indrets amagats, temoroses de caure en les urpes del comte Estruc, un notable guerrier que en la seva senectut havia estat destinat a Llers pel jove rei Alfons II el Cast per lluitar contra el paganisme i la bruixeria. El vell soldat va reprimir amb totes les seves forces els cultes ancestrals, la màgia i les ciències ocultes i va obligar els camperols a abraçar la fe en Crist.

Les bruixes havien triat aquesta nit de lluna plena per llançar el seu malefici més poderós al seu enemic. No li desitjaven la mort; el condemnaven a la vida eterna.

16

En obrir les pesants parpelles, el comte es va veure sumit en la foscor, la intensa i absoluta falta de llum de la nit que dura per sempre. Va percebre una aroma de pols i de vellut vell. De sobte, l'horror li va esclatar en la ment. Va intentar cridar; els llavis i la llengua resseca es van moure convulsivament. Tenia les mandíbules lligades. Fins llavors no s'havia atrevit a moure cap membre; però, per fi, va deixar anar una anhelació i amb la mà dreta va tocar una fusta folrada de tela, pesant, inamovible. Va aixecar amb violència els braços, que estaven estirats, amb els canells encreuats. Van xocar amb una matèria sòlida que s'estenia sobre el cos a uns quants centímetres de la cara. Ja no va dubtar que reposava dins un taüt. Es va retòrcer i va fer espasmòdics esforços per obrir la tapa: no es movia. Va lluitar un cop més per cridar. I aquest segon intent va tenir èxit. Un llarg i salvatge udol d'agonia va ressonar en els recintes de la nit subterrània.

El comte, proveït d'una força fins ara desconeguda per ell, va empènyer amb una energia sobrehumana la llosa que el cobria fins a deslliurar-se'n. A la porta de la cripta l'esperava el dip. En veure'l, va acotar el cap fent un senyal d'acatament. El comte li va acariciar el clatell i aquest li va llepar els dits.

Llavors, en la tenebra de la nit, es va sentir el llarg i lúgubre udol d'un gos, com si tingués por. Una por que es va encomanar als gossos del castell, que bordaven embogits. El comte i el dip els van fer callar de seguida i van aconseguir entrar a les seves estances privades sense ser vistos. A l'habitació del comte tot estava ben igual com ell ho recordava. La lluna plena entrava per la finestra en ogiva encaixada en el gruixut mur i il·luminava amb un raig pàl·lid dues grotesques figures: el dip i el comte Estruc. Els vidres encara eren per terra, una gran quantitat de pols jeia sobre els mobles i als racons hi havia gruixudes teranyines. Va pensar que devia fer molt de temps que el donaven per mort. Els criats campaven com per cal sogre, sense fer brot. Va maleir la seva ganduleria.

17

El gran mirall de la paret no reflectia cap imatge de tan brut com era. El comte va sentir una enorme curiositat per a veure quina fila feia. Amb la mànega va netejar el mirall. Incrèdul, amb uns ulls com unes taronges, no podia apartar la mirada d'aquell mirall. Semblava impossible el que els seus ulls li certificaven.

Ell, que es creia mort, de cop es va veure rejuenit: els seus cabells blancs i els bigotis havien canviat a un gris fosc, les galtes eren més plenes i la boca era més vermella que mai; sobre els seus llavis hi havia gotes de sang fresca que li queien en filets des de les commissures i li recorrien la barbata fins al coll. Eren restes de la seva topada amb els gossos. Els seus ulls, profunds i centellejants, semblaven estar enfonsats enmig de la carn inflada; les parpelles i les bosses de sota estaven embotides. Quan

va començar a despuntar el dia, el comte va tornar a la cripta, el lloc més fosc del castell.

18

El comte Estruc dormia de dia, i de nit cercava un sentit a la seva nova condició de mort vivent. Va perdre l'interès per les bruixes. Els rumors del bestiar mort des-sagnat i joves desaparegudes s'estenien per la comarca a mesura que creixia el pànic entre la població, aterrida per aquella criatura malvada que recorria la nit acompanyada del seu dip. Tenien por de sortir quan es feia fosc i tots portaven alls i crucifixos per protegir-se del terrible vampir.

El cert és que el comte Estruc, ara rejuenit, només ansiejava una cosa: tornar a ser el cavaller que havia estat abans, un senyor de la guerra. Es delia per tornar a sentir el brogit de la batalla i els rius de sang que s'hi vessaven. Llers i fins i tot el comtat de Besalú havien quedat petits per al comte.

El papa Innocenci III, més afeccionat a l'espasa que no pas al rosari, en veure com el soldà Saladí havia reconquerit Jerusalem, va convocar els fidels cristians a una tercera croada per impedir que el poder musulmà s'estengués per Europa. El comte Estruc ja havia perdut tot l'interès per la religió i, sobretot, per convertir pagans a la fe cristiana. El seu veritable interès era la guerra i aquesta vegada el Papa li havia servit l'oportunitat en safata de plata.

Va viatjar acompanyat del seu dip fins a Messina, per embarcar-se rumb a Sant Joan d'Acre. El rei d'Anglaterra, Ricard I Plantagenet, conegut pel sobrenom de *Lion Heart*, Cor de Lleó, anava al capdavant d'una flota formada per dues-centes dinou embarcacions cap a la tercera croada. Tot i haver-hi més de 17.000 homes entre soldats, cavallers i mariners, el comte no va aconseguir passar in advertit, i de seguida es va avenir amb Ricard, un guerrer brutal i sense escrúpols.

El comte Estruc preservava l'anonimat darrere un elm que li protegia tota la cara. Anava completament cobert amb una armadura de cota de malla, sota una de plaques de metall i tapat per una sobrevesta. Era l'únic cavaller que no duia cap creu en la vestimenta. Tot de negre perquè ni un bri de llum penetrés al seu cos. Sostenia una espasa curta en una mà, un escut de metall en l'altra, i portava l'espasa llarga a la cintura, aquella que feia molts anys que no se separava d'ell i el lligava a la seva vida anterior. Muntava un cavall també negre i l'acompanyava l'ombra d'un dip coix.

El fragor de la batalla, els morts i la sang rejuvenien encara més, si això era possible, el comte, que era un excel·lent guerrer. Contesa a contesa van recuperar les places costaneres fins a Jaffa, van derrotar els musulmans a la batalla d'Arsuf, van conquerir Xipre i van obtenir de Saladí que els pelegrins poguessin acudir lliurement a Jerusalem. Mentre tot això passava, el germà de Ricard Cor de Lleó, el príncep Joan, conspirava per desposseir-lo del tron d'Anglaterra. És per això que el rei va decidir tornar a casa quan es trobaven molt a prop de Jerusalem.

El mal temps va fer desviar la flota cap a la costa adriàtica. Ricard intentava arribar a Anglaterra des de Corfú amb quatre cavallers, entre ells el seu amic, el comte Estruc, però la tempesta els perseguia. De cop, les onades es van elevar amb fúria. El vent rugia com un tro i bufava amb tanta força que els era difícil mantenir el rumb de l'embarcació. Els llampecs se succeïen seguits de sobtats estrèpits. Finalment, el vaixell no va poder suportar els embats de la mar i va encallar prop d'Aquilea, fet que va forçar els viatgers a seguir una perillosa ruta terrestre per l'Europa central, per la qual cosa van haver d'anar d'incògnit, ja que el rei estava enemistat amb mig Europa.

Els darrers dies del mes de desembre, unes quantes hores després de pondre's el sol, quatre homes i un gos pelut negre i coix que viatjaven a peu van entrar en una petita ciutat a prop de Viena. Els pocs habitants que en aquell moment eren al carrer van mirar aquells viatgers amb certa inquietud. Difícil seria trobar uns transeünts d'aspecte més miserable. El desembre és un mes fred i aquella nit era molt fosca, encara que, de vegades, la llum de la lluna s'infiltrava entre els densos núvols que cobrien el firmament. Una espessa boirina envoltava les teulades; semblava un poble fantasma. Cansats de caminar i calats fins als ossos, es van aturar a la primera posada que van trobar.

Tot i que la sala era molt àmplia, les taules estaven molt a prop les unes de les altres. Hi havia unes quantes espelmes de sèu enceses per les taules, però la veritable

lluminària de la posada era una enorme llar de foc de pedra on el dip va córrer a estirar-se. Estaven afamats, però no prou perquè en Ricard s'empassés els rosegons de pa dur i la sopa d'aigua bruta que va escopir en tastar-la.

—Quina porqueria! Hostalera! Porta'ns pollastre rostit i el millor vi de la bóta —va bramar en Ricard.

Els impropers, els crits i l'estranya petició van cridar l'atenció d'uns soldats que seien a la vora. Qui era aquell individu amb fila de pelegrí que, malgrat el seu aspecte espellifat, insistia que se li servís pollastre rostit, una delicadesa de l'aristocràcia?

21

La seva corpulència i la seva altivesa deixaven endevinar fàcilment que era algú important, i sense pensar-s'ho dues vegades van desembeinar les espases i van envoltar els falsos pelegrins, disposats a demanar un rescat per ell, fos qui fos.

El dip es va aixecar i va mostrar els ullals amenaçadors; el comte Estruc li va fer un senyal perquè marxés. Tenia curiositat per a saber el desenllaç d'aquella situació. En Ricard va treure l'espasa, però ja era tard, no es podien escapar. Va sentir el soroll de cavalls a l'exterior i també veus d'homes. Conscient que estaven en minoria, va cridar:

—Només em rendiré davant el vostre senyor!

El seu senyor, el duc Leopold V, de seguida va reconèixer en Ricard. El duc el va portar com a presoner davant l'emperador Enric VI d'Alemanya i el va mantenir captiu en companyia del comte Estruc al castell austríac de Dürnstein. L'emperador, malgrat tot, no va perdre les

bones maneres i va respectar els títols nobiliaris dels seus presoners; és per això que no els va recloure a les masmorres, sinó a l'última planta d'una torreta unida a la torrassa principal del castell.

22 Una nit de lluna plena, en Ricard va sentir una mena d'udol de gos, però més ferotge i més profund. Es va acostar a l'única finestra, una gran ogiva amb barrots de ferro, va mirar avall i va poder comprovar que era el dip, que cridava el seu amo. De cop va observar, bocabadat, com el comte, que estava tancat en una habitació contigua a la seva, emergia lentament de la finestra i començava a arrossegar-se per la paret del castell, sobre el profund abisme, de cap per avall i amb la capa estesa a manera de grans ales. No donava crèdit als seus ulls: els dits de les mans i dels peus se subjectaven com una ventosa en els caires de les pedres, es movia cap avall veloçment, com una sargantana, fins que va arribar a terra i, acompanyat del seu fidel dip, es va perdre en la foscor de la nit.

Quan va comprovar que el seu amic Ricard no corria cap perill, el comte Estruc es va dirigir cap als Carpats, on va fixar la residència. Amb el pas del temps va fer un molt bon amic anomenat Vlad. Però això és una altra història que potser us explicaré un altre dia.